

УДК 7.012

СТИЛІСТИЧНІ АКЦЕНТИ МОДНОГО ОБРАЗУ АНГЛІЙСЬКОЇ КОРОЛЕВИ ЄЛИЗАВЕТИ I

ОВАКІМЯН Лаура

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
laura.arutyunova@gmail.com

Проаналізовано ключові компоненти аристократичного стилю англійської королеви Єлизавети I, її іміджеві пріоритети, а також бачення щодо самопрезентації як успішної правительки. Як з'ясувалося у процесі дослідження, головною метою Єлизавети було зберегти якомога довше образ юної прекрасної дівчи, наділеної винятковими моральними чеснотами та, водночас, яскравими лідерськими якостями мудрої захисниці держави. У контексті цієї ідеї розвивалася вся іміджева концепція королеви, побудована на акцентуванні оригінальних природних ознак зовнішності (яскраво-руде волосся, світла шкіра, витончені риси обличчя та гнучка фігура) та демонстрації бездоганного смаку. Засобами досягнення зазначеної мети стала низка прийомів, що включає активне використання косметичних засобів, незмінний колір перуки, наближений до природнього, ретельний підбір моделей суконь, що вигідно підкреслювали принади правительки, а також популяризація аксесуарів та декору з перлів, які, на думку Єлизавети, найкраще пасували до образу цнотливої дівчи.

Ключові слова: королева-діва, Єлизавета I, модний образ, аристократичний стиль, перла, перука, рукавички, "тюдорівські" троянди.

ВСТУП

Питання розробки іміджу впливових осіб світового рівня – монархів, політиків, представників мистецтва тощо – включає детальний аналіз компонентів цієї структури, серед яких і зовнішні візуальні прояви (елементи гардеробу, зачіска, макіяж, аксесуари), і відповідний художньо-символічний зміст. Все вищезазначене, поєднуючись у цілісну образну систему, з часом набуває більшої концептуальності і – як результат – впізнаваності, мотивує до наслідування пересічними представниками соціуму, презентує цілу епоху у модній індустрії. У випадку з Єлизаветою I маємо яскравий приклад жертвності жінки-правительки певними власними інтересами заради підтримки ефектного образу королеви-дівчи, який вигідно вирізняв її на фоні інших монархів і давав більш широкі можливості впливу. По суті, цей історичний факт є прикладом вдалої персональної ідентифікації особи королівського роду, що стало прототипом бренду і, водночас, дієвим допоміжним інструментом управління державою.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Темою зумовлено вивчення характерних проявів формування аристократичного іміджу королеви Єлизавети I, що розкривають суть пріоритетів самопрезентації правительки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Королева Єлизавета I зійшла на англійський королівський престол у двадцятип'ятирічному віці і за 44 роки свого керування державою, окрім інших досягнень, здобула славу законодавиці моди [6]. Яскрава зовнішність молодої правительки з характерними “тюдорівськими” рудими кучерями, прозора-алебастровою шкірою, червоними вустами та струнким станом захоплювала і ставала взірцем для наслідування [1].

На тлі успіхів владарювання, що полягали у налагодженні стабільності у королівстві, зміцненні національної ідентичності, розвитку промисловості (зокрема — текстильної), культури тощо, Єлизаветі вдалося створити неповторний і впізнаваний власний імідж, який асоціювався підданими з сильною та неординарною особистістю і, водночас, з витонченою жіночністю та цнотливістю. Цьому сприяв грамотний підбір гардеробу, що у різні періоди життя королеви демонстрував її принади, акцентуючи чистоту і невинність, вишуканість і гарний смак, гармонію деталей вбрання та особливостей фігури [1]. Через складники свого модного образу (символи, колір, форми, фактури, пропорції), виражені у вбранні, прикрасах, зачісці та макіяжі, правителька транслювала необхідні комунікативні повідомлення для оточуючих, створюючи правильний баланс між лідерськими наративами та суто жіночим кокетуванням королеви-дівки. Постійною й улюбленою деталлю королівського туалету були перла як символ непорочності і благородства. Зазначений образ споріднений з міфологічною Афіною Палладою (Мінервою), класичною дівою-воїтелькою та захисницею держави [2; 6].

Єлизавета I з увагою ставилася до модних тенденцій і деякі з них впроваджувала сама. Так, у 1566 році саме вона вперше у світовій історії з'явилася на офіційному заході в Оксфорді у рукавичках, подовжених до ліктя. Подібних аксесуарів за даними дослідників у королеви було близько 2000 пар. А1572 року Єлизавета отримала у подарунок від Роберта Дадлі дорогоцінний браслет, до якого був прилаштований невеликий годинниковий циферблат, що став, фактично, прототипом першого наручного годинника [3].

Сукня Єлизавети I — явище цікаве і багатогранне в англійській модній індустрії XVI століття, адже вбрання розвивалося, відповідно до особистих трансформацій своєї власниці. Зокрема, сукня перших років правління королеви відрізнялася стриманими, витонченими лініями і лаконічними формами. Натомість, відповідний одяг більш пізніх періодів характеризується об'ємними деталями, яскравими вирішеннями та щедрим коштовним оздобленням, що мало відволікати увагу від недоліків шкіри обличчя жінки, котрі з'являлися внаслідок перенесеної віспи та вікових змін [2].

Вищезазначені факти доводять численні портрети Єлизавети I, які виконувалися не лише для неї, а й замовлялися в якості офіційних подарунків іноземним монархам та представникам знаті, а також купувалися членами англійського двору на знак відданості королеві (рис. 1). Найвідомішим з портретів є робота, присвячена головному епізоду військових здобутків правительки — розгрому іспанської армади у 1588 році (рис. 2).

Рис. 1. Коронаційний портрет Єлизавети I [2]

Рис. 2. Портрет Єлизавети I Армада [1]

На цьому портреті образ королеви позначений рисами релігійності, а продуманий символізм і розкішні декоративні деталі демонструють її статус і королівські якості. Єлизавета I зображена у сливово-червоній сукні, прикрашеній коштовностями, включаючи перла та смарагди. Ліф й об'ємні рукава з м'якою підкладкою розрізані та декоровані знизу тонкою тканиною. Подібною тканиною із золотими стрічками також прикрито вишиті "тюдорівськими" трояндами і листям частини одягу. Жінка одягнена у вишиту партлетку з маленьким комірцем. Її халат з низьким вирізом ледве видно над верхньою частиною дугоподібного ліфа. Коштовний пелікан прикрашає груди королеви і, як традиційний християнський символ благочестя і самопожертви, натякає на її роль матері нації. В цілому портретне зображення має ознаки стилізації та презентує певні спроби художника передати просторову глибину [5].

Більшу частину життя Єлизавета I носила перуку, обираючи рудий колір волосся, щоб підкреслити власне королівське походження та доповнити свій яскравий образ елементом унікальності, відмінності від натовпу. Цей іміджевий прийом вигідно сполучався з природною білизною шкіри правительки, що на той час вважалася візитівкою вищих прошарків суспільства [7]. Втрачаючи з роками красу шкіри, Єлизавета I, яка ототожнювала силу своєї влади з особистою привабливістю, була вимушена вдаватися до шкідливих для здоров'я способів вирішення цієї проблеми — систематично користуватися косметичними засобами, створеними на основі отруйних речовин [1; 4]. Наприклад, яскраву червону помаду виготовляли з кіновару — отруйної речовини, що містить ртуть, а білила — з не менш шкідливого свинцю. Тому наприкінці життя королева страждала від хвороб, викликаних зловживанням отруйною косметикою [2].

ВИСНОВКИ

У підсумку варто зазначити, що образ англійської королеви Єлизавети I є одним з яскравих взірців ефектної побудови аристократичного іміджу, здатного стати дівим важелем у політичній стратегії правителя. Зокрема, Єлизавета створила власний стиль, акцентувавши особисту цнотливість та чистоту, і здобула при цьому на все життя статус королеви-діви. Основними художньо-символічними виразниками стилю Єлизавети I стали перла, яскраворуде довге волосся, алебастрова шкіра, червоні губи, довгі рукавички та жіночні сукні приталеного за рахунок корсету силуету, оздоблені “тюдорівськими” трояндами та коштовним камінням. І, як свідчать відповідні інформаційні джерела, королеві довелося досягати деяких бажаних ефектів ціною власного здоров'я, що доводить дівість і цінність особистого іміджу представника влади з точки зору розвитку його впливовості й особистого авторитету на політичній арені.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єлизавета I: мода і краса. URL: <https://uk.ibos.co.at/elizabeth-i-fashion>
2. Орінго Є. Єлизавета I: про королівське і людське. URL: <https://oringo.com.ua/novosti/ielizaveta-i-pro-korolivske-i-lyudske>
3. Augustus J. Elizabeth (1533—1603). *Dictionary of National Biography, 1885—1900*. Vol. 17. London: Elder Smith & Co, 1889. P. 203-231.
4. Harvey J. C. How Elizabeth I made red hair fashionable – in 1558, *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/fashion/fashion-blog/2015/sep/08/how-elizabeth-i-made-red-hair-fashionable-in-1558>
5. Palliser D. M. *The Age of Elizabeth: England under the later Tudors, 1547-1603*. London; New York: Longman, 1992. 516 p.
6. Pollard A. F. Elizabeth of England. *Encyclopedia Britannica, 11'th ed. Vol. 9*. Cambridge University Press, 1911. P. 282-283.
7. Whitelock A. *The Queen's Bed: An Intimate History of Elizabeth's Court*. Sarah Crichton Books, 2014. 480 p.

HOVAKIMYAN L.

STYLISTIC ACCENTS OF THE FASHIONABLE IMAGE OF THE ENGLISH QUEEN ELIZABETH I

The article analyses the key components of the aristocratic style of Queen Elizabeth I of England, her image priorities, as well as her vision of self-presentation as a successful ruler. As it turned out in the course of the study, Elizabeth's main goal was to preserve the image of a young beautiful maiden endowed with exceptional moral virtues and, at the same time, bright leadership qualities of a wise defender of the state as long as possible. A number of techniques were used to achieve this goal, including the active use of cosmetics, the constant colour of the wig, close to the natural one, careful selection of dresses that favourably emphasised the ruler's charms, as well as the popularisation of accessories and pearl decor, which, in Elizabeth's opinion, best suited the image of a virgin.

Key words: virgin queen, Elizabeth I, fashionable image, aristocratic style, pearls, wig, gloves, "Tudor" roses.